

6. SINIFLAR BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ ve YAZILIM DERSİ SINAVI ÇALIŞMA NOTLARI

ÜNİTE 1 – BİLİŞİM İLE DEĞİŞİM

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Nedir? Bilgiye ulaşılmasını ve bilginin oluşturulmasını sağlayan her türlü görsel, işitsel, basılı ve yazılı araçlardır.

Bilişim teknolojileri hayatımıza neler katıyor?

- Veri girişini kolaylaştırır.
- Bilgiye hızlı ve kolay bir şekilde ulaşmayı sağlar.
- İletişim ve hızlı haberleşmeyi sağlar, anlık iletişimi kolaylaştırır.
- Kâğıt tüketimini azaltarak doğanın korunmasına katkıda bulunur.
- Maliyeti azaltır ve verimliliği artırır.
- Hayatı kolaylaştırır
- Zaman tasarrufu sağlar.
- Bilginin kolay ve güvenli bir şekilde saklanması sağlar.

Günümüzde Kullanılan Yeni Teknolojilerden Bazıları:

Tanım	
Bilgisayardan tasarladığımız ürünleri 3 boyutlu olarak üretmemizi sağlayan yazıcılardır.	3 D YAZICI
Bir objenin 3 boyutlu görüntüsünü sanal olarak oluşturulmasına denir.	HOLOGRAM
Evinizdeki elektronik cihazları tablet, telefon üzerinden kontrol edilmesidir.	AKILLI EV TEKNOLOJİLERİ
Genellikle insan biçiminde, metalden yapılmış, çeşitli işleri yapmak için programlanabilen otomatik olarak çalışan ağıtlara denir.	ROBOT
Uzaktan kumanda edilebilen, belli bir yüksekliğe kadar çıkabilen, şarj süresi yettiği kadar yukarda kalabilen, programlanabilen hava araçlarına denir.	DRONE

YAPAY ZEKA ÖRNEKLER:

- 1- ChatGPT uygulaması
- 2- İnsansı robotlar (Sofia vb)
- 3- Telefon uygulamaları (Siri, Google asistan vb)

Teknoloji Bağımlılığının Belirtileri:

- Ruhsal ve bedensel sıkıntılara rağmen teknolojiyi kullanmaya devam eder.
- Bağımlı olduğu şeyle gittikçe daha çok vakit geçirmek ister, kullanmazken bile onu düşünür.
- Teknolojiyi istediği gibi kullanamazsa aksi, asabi ve öfkeli olur.
- Bilgisayarda, tablette ve telefonda oyun oynarken ya da internette vakit geçirirken zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorsa, oyunu bırakamıyorsa bu bir uyarı işareti olabilir.
- Sorumluluklarını yerine getirmekte zorlanır.

Bilişim teknolojilerinin olumsuz etkileri:

- **FOMO:** Gelişmeleri takip edememe kaygısı olarak bilinmektedir.
- **GOOGLE TAKİBİ:** Etrafınızdaki insanları sürekli olarak internette aratmak
- **SELFİTİS:** Sürekli olarak kendi fotoğrafını çekip sosyal medyada paylaşmak
- **PHUBBİNG:** Akıllı telefon bağımlılığı olarak bilinmektedir.
- **PHOTOLURKİNG:** Sosyal medyada sürekli olarak fotoğraflara ve videolara bakarak vakit geçirmek
- **BORDERLINE SELFİTİS:** Kişinin sosyal medyada paylaşmasa bile günde en az 3 kere resmini çekmesidir.
- **HAYALET TİTREŞİM:** Telefon çalmadığı halde cebinizde titrediğini hissedersiniz. Buna verilen isim hayalet titreşimdir.
- **CHEESEPODDİNG:** İnternette sürekli olarak mp3 indirenlerde görülen rahatsızlık diyebiliriz.
- **EGO SÖRFÜ:** İsmi sürekli internette yazarak kendisi ile ilgili bir şeyler paylaşılmış mı paylaşılmamış bunu kontrol etmektir.
- **ELEKTRONİK UYKUSUZLUK:** Dinlenme esnasında bile telefon, tablet, bilgisayar ile uğraşanlardaki rahatsızlıktır.
- **SİBERKONDRI:** Herhangi bir rahatsızlığınız var ve siz bunu internette arayarak çözmeye çalışıyorsanız bu rahatsızlık vardır diyebiliriz.
- **İNTERNET SİNİRİ:** Cihazlardaki performans düşüklüğünden dolayı insanların sinirlenmesine verilen isimdir.
- **FACEBOOK DEPRESYONU:** Olumsuz olayların sosyal medyada tekrar tekrar paylaşılması ile insanların depresyona sürüklenmesidir

ÜNİTE 2 – İŞLETİM SİSTEMİNİ TANIYORUM

İşletim sistemi yazılımlarının bilgisayara ait tüm donanım ve yazılım kaynaklarını kullanarak bilgisayarın yönetimini sağlayan bilgisayar ve kullanıcı arasındaki ara yüz yazılımları olarak tanımlanabilir.

İşletim sistemleri ile ilgili birçok farklı yazılım vardır.

Örneğin:

Masaüstü işletim sistemleri: Windows 7,8,10, Pardus, Linux, MACOS

Mobil İşletim Sistemleri: Android, IOS, Blackberry,vs.

Pardus İşletim Sistemi

Pardus işletim sistemi **TÜBİTAK**

tarafından geliştirilen milli bir işletim sistemidir. Şu an

birçok akıllı tahtada, resmi kurumlarda, evlerde, okullarda Pardus işletim sistemi kullanılmaktadır. Pardus işletim sistemi ücretsizdir ve ismini Anadolu Parsı'ndan alır.

İşletim Sistemlerinin Temel Görevleri:

- 1) RAM belleğin çalışmasını yönetir,
- 2) Dosya ve klasörleri yönetir,
- 3) Bilgisayarımızda yer alan programları (uygulamaları) yönetir.

ÜNİTE 3- DOSYALARIM NEREDE?

Dosyaları defterlerimiz gibi düşünebiliriz. (Resim defterimiz, matematik defterimiz, müzik defterimiz vb.)

Dosyaları, içerisindeki bilgileri göz önünde bulundurarak isimlendirirsek dosyayı açmadan da içerisinde ne olduğunu anlayabiliriz. Aynı zamanda dosya uzantısı da bize belgenin türünün ne olduğunu da göstermektedir. Örneğin, txt uzantısı ödev belgesinin bir metin dosyası olduğunu gösterir.

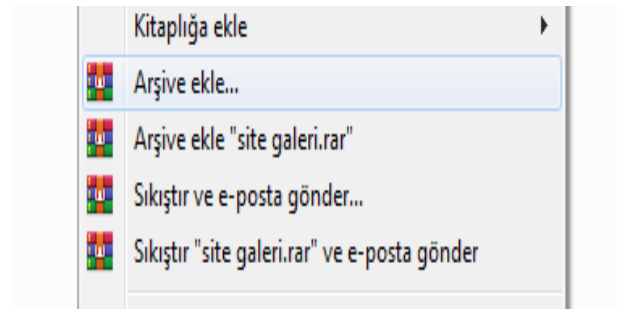
Dosya Sıkıştırma Nasıl Yapılır?

Dosya sıkıştırma işlemi bizlere fazladan alan yaratması açısından çok ama çok önemlidir. Diyelim ki 20 GB lık bir resim arşiviniz var. Eğer bu 20 GB lık resim dosyanızı sıkıştırma işlemi yaparsanız 18 GB a düşer ve size 2 GB fazlalık alan sağlanmış olur.

Dosyaları sıkıştırmak için: dosya üzerinde sağ tıklayıp **Arşive ekle** seçeriz.

En çok kullandığımız sıkıştırma programları Winrar, WinZip, vb.

Sık Kullanılan Dosya Uzantıları:

DOSYA UZANTISI	İÇERİĞİ
TXT	Yazı
MP3, WAV, MP4	Ses ve Müzik
BMP, JPG, PNG	Resim
GIF	Hareketli Resim
PDF	Kitap
AVI, MPEG, MOV	Film
EXE	Çalıştırılabilir Program (Oyun, uygulama)
PPTX	Yazıyla hazırlanan sunumlar
XLSX	Hesaplama Tablosu
HTML	İnternet Sayfaları
DOCX	Yazı, metin
RAR, ZIP	Dosya, veri sıkıştırma

ÜNİTE 4- ARTIK DAHA BİLİNÇLİYİM

İnternet Etiği Nedir?

İnternet etiği; internet ortamında olan kurallara uymak, insanlara saygısızlık yapmamak olarak tanımlayabiliriz.

Doğru İnternet Kullanımı Nasıl Olmalıdır?

Hemen hemen hepimiz artık birer internet kullanıcısıyız. Kimimiz telefonlardan kimimiz bilgisayardan artık bir şekilde internete giriş yapabiliyoruz. Peki, interneti nasıl doğru bir şekilde kullanabiliriz?

- İnternet'i insanlara zarar vermek için kullanmamalıyız.
- Başkalarının İnternet'te yaptığı çalışmalara engel olmamalıyız.
- Başkalarının gizli ve kişisel dosyalarına İnternet yoluyla ulaşmamalıyız.
- Bilgilerin doğruluğunu tam olarak emin olmadan bilgileri savunmamalıyız.
- Ücretini ödemediğimiz yazılımları kopyalayıp kendi malımız gibi kullanmamalıyız.
- Başkalarının elektronik iletişim kaynaklarını izinsiz kullanmamalıyız.
- Elektronik iletişim ortamını başkalarının haklarına saygı göstererek kullanmalıyız.
- İletişim sürecinde kullandığımız dilin doğuracağı sonuçları önceden düşünmeliyiz.

Siber Zorbalık Nedir?

Siber zorbalık; internet ve bilgisayar kullanarak insanlara zarar veren kişiler için kullanılan bir kavramdır. Diyelim ki internet üzerinden birisi sizi rahatsız ediyorsa, siz siber zorbalığa maruz kalıyorsunuz demektir.

Siber Zorba Olmamak İçin Yapılması Gerekenler

- 1) Arkadaşlarıyla yaptığın kişisel görüşmeleri kaydetme ve hiçbir yerde paylaşma.
- 2) Kişinin sosyal medya hesabından ondan izinsiz paylaşımlar yapma onun izni olmadan herhangi bir fotoğrafta onu etiketleme.
- 3) İnsanları rahatsız edici şekilde çok fazla mesajlar gönderme
- 4) Kişilerle ilgili olmayan yanlış bilgileri internette paylaşma
- 5) İnternet kullanımı esnasında nazik ve kibar o

ÜNİTE 5 - YARATICI ÜRÜNLERİMİZ NASIL KORUNUYOR (TELİF HAKKI)

Telif Hakkı Ne Demek?

Telif hakları kendi emeğimiz ile oluşturduğumuz ürünler için sahip olduğumuz haklardır. Diyelim bir şarkı sözü yazdınız. Bu şarkı sözü üzerinde sahip olduğunuz haklara telif hakları denir.

copyright

Başkalarına ait ürünleri çoğaltmak, satmak yasaktır. Bu tür ürünleri barkod gibi koruma araçları orijinal yapar. Barkodu olmayan ürün sahtedir. Özellikle internet alışverişlerinde aldığınız ürünlerin üzerlerinde barkod olup olmadığına dikkat ediniz. Telif hakları ile ilgili şikâyetlerinizi bildirmek için telifhaklari.gov.tr adresini kullanabilirsiniz.

İnternette ya da günlük hayatta karşılaştığımız bir eseri doğru kullanmak için aşağıda yer alan maddelere dikkat etmeliyiz:

- 1) Eserin kime ait olduğuna bakmalısın.
- 2) Eseri sahibinin izin verdiği şekilde kullanmalısın
- 3) Eseri kullanmak için en azından e-posta ile eserin sahibine ulaşp izin almalısın.
- 4) Eseri kullandığında sahibine atıf yapmalısın. (Atıf yapmak demek aslında kaynak belirtmek demek. Örneğin <https://ozgurseremet.com/> içerisinde yer alan bir testi sosyal medyada paylaştın. Bu paylaşımda bu testin <https://ozgurseremet.com/> tarafından hazırlandığını belirtmelisin yani atıf yapmalısın.)
- 5) Eğer gerekli ise eserin kullanım bedelini ödemelisin. Bazen eser sahipleri ürünlerinin kullanımı için bir bedel isteyebilirler. Eğer o eseri kullanmak isterseniz mutlaka eser sahibine bunun bedelini ödemelisiniz.

ÜNİTE 6 - DİJİTAL DÜNYANIN SUÇLULARI (BİLİŞİM SUÇLARI)

Bilişim Suçu Nedir?

Bilişim teknolojileri kullanarak insanlara ya da kurumlara maddi ve manevi zarar vermek bilişim suçudur. Örnek vermek gerekirse internet üzerinden bankaların bilgilerini ele geçirmek (hacklemek) bilişim suçu kapsamında değerlendirilebilir.

Sık Karşılaşılan Bilişim Suçları:

Ülkemizde en sık karşılaşılan bilişim suçlarının başında:

- 1) **Banka ve kredi kartı bilgisini hukuka aykırı olarak ele geçirerek haksız kazanç elde etmek.** (Banka ve kredi kartları, ATM cihazlarında, bazı işyerlerinde ve çevrimiçi alış-veriş sitelerinde kopyalanabilmektedir. Kart bilgisi kopyalanarak bağlı bulunan hesaptan alışveriş yoluyla para çekilmektedir.)
- 2) **Web sitelerini "hack"lemek, virüs, truva atı ve kötü amaçlı yazılım hazırlamak ve yaymak, başkalarına aittkullanıcı adı, şifre, parola gibi kişiye özel bilgileri ele geçirmek ve kullanmak.**
- 3) **İnsanların kullandıkları bilgisayar sistemlerine onlardan izinsiz girmek.**
- 4) **Bilişim sistemleri içerisinde yer alan verileri çalma, değiştirme, sahibinden izinsiz farklı platformlarda paylaşmak**
- 5) **Kanunla korunan yazılımları izin almadan ve ücretsiz bir şekilde kullanmak bilişim suçları kapsamında değerlendirilmektedir.**

- ❑ Yasa dışı yayınlar yapmak.
- ❑ İnternet üzerinden insanları dolandırmak.
- ❑ Bilişim yoluyla hakaret ve şantaj yapmak.
- ❑ Başkaları adına sosyal medyada sahte hesapaçmak.

❑ BİLİŞİM SUÇLARINA MARUZ KALIRSAK NE YAPMALIYIZ

- ❑ Özellikle zararlı içerik sunan web sayfalarını şikâyet etmeliyiz. Bu tarz siteleri Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu İnternet İhbar Merkezi'ne şikâyet edebiliriz. ihbarweb.org.tr
- ❑ Kendisini polis olarak tanıtarak arayan, telefon numaranızın bir suça karıştığını belirten ve bu konuda kendilerine yardım etmeniz için telefonu kapatmamanızı ve iletişim bilgilerinizi paylaşmanızı isteyen biri varsa bu kişi kesinlikle dolandırıcıdır ve sizi kandırmaya çalışıyordur.
- ❑ Çünkü polisler bu şekilde arayıp size bilgi vermezler. Lütfen bu tarz aramalarda hemen telefonu kapatıp 155 i arayıp gerçek polislerle ulaşarak ilgili numarayı şikâyet ediniz.
- ❑ İndirim kuponu kazandınız yazan mesaj aldıysan, kuponu almak için bir bağlantıyı açman gerekiyor şeklinde gördüğünüz bağlantılarda yine zararlı bağlantılardır. Eğer bu tarz bağlantılara tıklar ve bilgisayarına ya da telefonuna herhangi bir program indirirsen yüksek ihtimalle cihazına virüs girmiştir ve dolandırılmak üzeresindir. Lütfen bu tarz bağlantılara tıklamayın hatta bu tarz içerikleri şikâyet edin.

ÜNİTE 7 8 - DİJİTAL DÜNYA

Dijital oyun: Çeşitli teknolojilerle programlanan ve kullanıcılara görsel bir ortam sunarak çoğu zaman kullanıcıdan belirli bir takma isim ve parola yardımıyla giriş yapmasını isteyen, belirli bir amaca yönelik, genellikle kazanma-kaybetme üzerine kurulu platformlardır.

Olumlu Yanları

- El-göz koordinasyonunu geliştirir.
- Beyin jimnastiği yapmanıza yardımcı olur.
- Düşünme ve strateji becerilerini geliştirir.
- Yaratıcılığı geliştirir.
- Diğer uygulamalara adaptasyonu kolaylaştırır.

Olumsuz Yanları

- Bilgisayar oyunları çok fazla vakit kaybına neden olabilir.
- Bireyleri yalnızlığa sürükleyebilir.
- Bazı oyunlar aşırı masrafa sebep olabilir.
- Bireyi gerçek yaşamdan uzaklaştırabilir.
- Zekayı durağanlaştırabilir ya da eğitiminiz için gerekli olan zamanı ayırmanıza engel olabilir.

OYUN CESİTLERİ

PLATFORM OYUNLARI Oyuncunun, ekrandaki hareketli karakteri, çeşitli düzlemler arasında koşarak, zıplayarak veya tırmanarak ilerlettiği iki boyutlu bir video oyunudur.			ROL OYNAMA OYUNLARI Oyuncuların kurgusal bir sahnede farklı karakterlerin rollerini üstlenerek oynadıkları oyunların genel bir ifadesidir. Oyuncular, belirli kurallar çerçevesinde oluşturulan karakterleri yöneterek bir hikâyenin parçası olurlar. Aldıkları role göre davranır verilen görevleri yerine getirirler.
	AKŞİYON OYUNLARI (MACERA – YARIŞ) Aksiyon oyunu, el göz koordinasyonu ve tepki süresi gibi fiziksel zorlukları ön plana çıkaran bir video oyun türüdür. Bu oyun türünde dövüş, nişan alma ve platform oyunları	SİMÜLASYON OYUNLARI Bu oyun türü gerçek hayattaki benzerlerin bire bir taklidini içerir. Örneğin bir uçak simülasyonunda gerçek bir uçağı kullanmayı deneyimlersiniz. Gerçek hayatta yapmanız gereken davranışları birebir olarak bu tür oyunlarda da yapmanız gerekir. Yapmadığınız durumda gerçek hayatta başınıza gelebilecek her şeyi oyun içerisinde yaşarsınız.	
EĞİTİCİ OYUNLAR Asıl amacı klasik yöntem ile öğrenilmeyen ya da öğrenilmesi zor kavramların daha kısa sürede ve eğlenceli bir şekilde öğrenilmesini sağlamaktır. Bunu yaparken amaç bireysel farklılıklardan ya da öğrenilen ortamdan doğan olumsuzluklardan			BULMACA/ PUZZLE OYUNLAR Oyuncunun düşünme ve analiz yeteneğini güçlendiren, zihinsel gelişime olumlu katkı sağlayan ve tüm yaşlar için uygun olan oyun